शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR
मराठी अभ्यास मंडळ
Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती
Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-५ : Semister No. 5 : अभ्यासपत्रिका क्र. VIII

Discipline Specific Elective (DSE-E2)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E2)

मराठी भाषा व भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे :

१. भाषोत्पत्तीचा अभ्यास करणे.
२. भाषाविज्ञानाचा परिचय करून घेणे.
३. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा यांचा सहसंबंध जाणून घेणे.
४. स्वनविचार, रूपविचार व वाक्यविचारांचा परिचय करून घेणे.
५. मराठी भाषेविषयी विद्यार्थ्यांची आवड विकसित करणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	भाषोत्पत्ती विचार ● भाषेची उत्पत्ती – ईश्वरनिर्मित, राजनिर्मित, समाजनिर्मित ● भाषेच्या उत्पत्तीच्या उपपत्ती/सिद्धांत १. इंगित (Gesture) २. मुखाभिनय (Oral Gesture) ३. अनुकरण (Bow-Bow) ४. रणन (Ding Dong) ५. भावनाभिव्यक्ती (Pooh-Pooh) ६. श्रमपरिहार (Yo-he-Yo) ७. प्रेमगानमूलक (Sing-Song) ८. संपर्क (Contact) ९. क्रीडासक्ती (Play-Way) १०. समन्वय उपपत्ती/सिद्धांत	१५	१
विभाग २ Module II	भाषेचे स्वरूप, व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये ● भाषा म्हणजे काय ? ● भाषेच्या व्याख्या : कृ. पां. कुलकर्णी, ना. गो. कालेलकर, श्री. न. गजेंद्रगडकर ● भाषेचे स्वरूप : समाजव्यवहाराचे साधन, ध्वनिमाध्यमता, प्रतीकात्मकता, संकेतबद्धता, भाषा – एक पद्धती, भाषा मानवी आहे. ● सी. एफ. हॉकेटने सांगितलेली भाषेची सात वैशिष्ट्ये दुहेरीपण, निर्मितिक्षमता, कार्यकारण संबंधाचा अभाव, यादृच्छिकता, अदलाबदलीची शक्यता, विशिष्टीकरण, स्थलकालातीतता, सांस्कृतिक संक्रमण या शिवाय – सामाजिक संस्था, अर्जित भाषा, परिवर्तनशीलता, रैखिकता इ. वैशिष्ट्यांचा विचार	१५	१

विभाग ३ Module III	स्वनिम व रूपिम विचार (स्थूल परिचय) अ. स्वनिम विचार १. स्वन २. स्वनिम ३. स्वनांतर (संकल्पना,स्वरूप,प्रकार) ब. रूपिम विचार १. रूप २. रूपिम ३. रूपिकांतर (संकल्पना,स्वरूप,प्रकार)	१५	१
विभाग ४ Module IV	वाक्यविचार ● पदबंध व वाक्याचे स्वरूप ● वाक्याचे प्रकार केवलवाक्य व त्याचे प्रकार, मिश्रवाक्य व त्याचे प्रकार, संयुक्त वाक्य व त्याचे प्रकार, वाक्याचे पृथक्करण	१५	१

एकूण गुण – ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना :

१. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय :

१. स्वन–स्वनिम, रूप–रूपिम पैकी कोणत्याही एका घटकाच्या अनुषंगाने प्रात्यक्षिकांसह सादरीकरण अपेक्षित.

२. कोणत्याही एका साहित्यकृतीच्या निवडक भागातील वाक्यांचे प्रकार, पृथक्करण, विश्लेषणासह सादरीकरण अपेक्षित.

मूलभूत वाचन :

१. जोशी, प्र. न. *सुबोध भाषाशास्त्र*, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

२. गवळी, अनिल *भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा*, हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर

३. धोंगडे, रमेश *भाषा आणि भाषाविज्ञान*, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे

४. कानडे, मु. श्री. (संपा.) *मराठीचा भाषिक अभ्यास*, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

५. गजेंद्रगडकर, श्री. न. *भाषा आणि भाषाशास्त्र*, व्हीनस प्रकाशन, पुणे

६. हिरेमठ, राजशेखर *मराठी व्याकरण परिचय*, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

७. Hocket C.F. A course in Modern Linguistics, Oxford, New York, 1958

पूरक वाचन :

१. कुलकर्णी, कृ. पां. *मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास*, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

२. मालशे, मिलिंद *आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन*, लोकवाङ्मयगृह,मुंबई

३. कुलकर्णी, सुलक्षणा व कुबेर, वसंत *भाषाविज्ञान परिचय*, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

४. दामले, मो. के. *शास्त्रीय मराठी व्याकरण*, दामोदर सावळाराम आणि मंडळी, पुणे

संदर्भ ग्रंथ :

१. मालशे, पुंडे, सोमण (संपा.) *भाषाविज्ञानपरिचय*, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे

२. पुंडे, द. दि. *सुलभ भाषाविज्ञान*, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

३. कदम, महेंद्र *मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान*, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

४. काळे, कल्याण/सोमण, अंजली (संपा.) *आधुनिक भाषाविज्ञान*, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे

५. पाटील, व्ही. एन. *सुलभ भाषाविज्ञान व मराठी व्याकरण*, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, आ.दु. २, २०१६

६. भांड, बाबा व मगर, राजेंद्र *भाषा आणि साहित्य, माझी भूमिका : सयाजीराव गायकवाड*, महाराजा सयाजीराव गायकवाड संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, औरंगाबाद,२०२०

७. लामतुरे, प्रज्ञा *ग्रामीण बोलीभाषेचे वैभव*, संस्कृती प्रकाशन, पुणे, २०१२

८. जाधव, मा. मा. (संपा.) *अक्षरगाथा* (मराठी भाषा विशेषांक), मासिक, नांदेड, ऑक्टोबर, २०१३